

DORPSPERSPECTIEF GARDEREN 2030/2040

Visie Garderen 2030/2040

AANLEIDING

EEN DORSPERSPECTIEF

Plaatselijk Belang Garderen heeft samen met inwoners, ondernemers en gemeente nagedacht over de toekomst van Garderen. Wat vinden we belangrijk en waar willen we op inzetten? Dit hebben we samengebracht in dit Dorpsperspectief.

DOELSTELLING

In de loop van het proces is de doelstelling voor de toekomst van Garderen tweeledig geworden, namelijk:

- Het dorps natuurlijke karakter van Garderen behouden door selectief om te gaan met invloeden van buitenaf, verbeteringen aanbrengen waar al lange tijd om gevraagd wordt.
- Garderen toekomstbestendig maken door goed na te denken over o.a. voorzieningen, demografische samenstelling en economische ontwikkelingen.

AANPAK

Plaatselijk Belang Garderen heeft het initiatief genomen om tot deze visie te komen. De inwoners zijn van dit plan op de hoogte gesteld en zij hebben hun eigen ideeën kunnen aandragen. Die zijn vervolgens uitgewerkt door vijf themagroepen, die regelmatig onderling overleg hebben gehad. De inwoners zijn hiervan tussentijds op de hoogte gehouden, waarna de plannen verder zijn aangescherpt. Om tot een gedegen toekomstvisie voor Garderen te komen hebben we gekozen voor een driedelige aanpak. Het verhaal van de 'Veluwsche' enclave wordt onderzocht, om goede achtergrondkennis te genereren. Daarna bepalen we de kracht van Garderen. Het ontstaan van deze kracht is beschreven in het verhaal van Garderen. Vervolgens vormen we een perspectief op de toekomst van Garderen.

VERHAAL VAN EEN 'VELUWSCHE' ENCLAVE

Hoe zijn Garderen en het omliggende landschap ontstaan?

Welke invloed heeft dit op het karakter van het dorp?

GARDERENS KRACHT

Wat gaat er al goed?

Waar zijn we trots op?

Waar willen we op voortborduren?

PERSPECTIEF VOOR EEN WAARDEVOL GARDEREN

Wat zijn de overkoepelende principes uit het verhaal en de kracht die we toe willen passen? Wat zijn de 5 thema's en hoe werken we deze uit?

VERHAAL VAN EEN 'VELUWSCHE' ENCLAVE

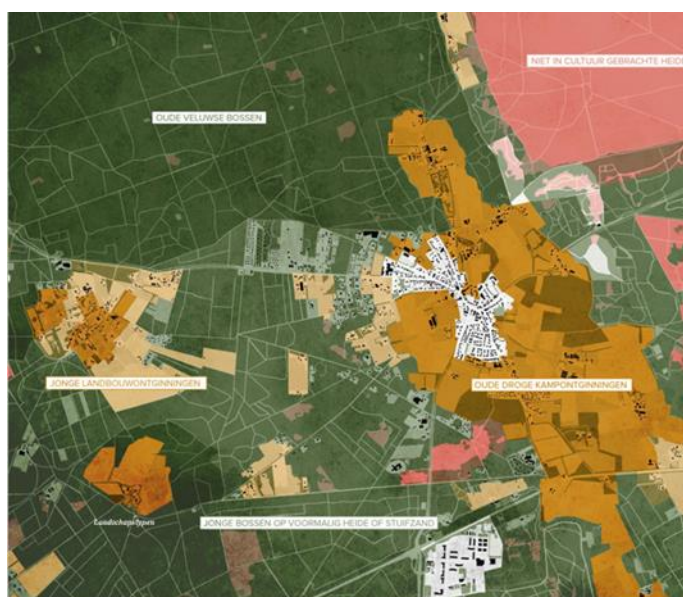
VAN DE BODEM AF AAN

De basis van het huidige voorkomen van Garderen stamt uit de voorlaatste ijstijd. Een dik ijspakket uit het noorden stuwde de bodem in het midden van Nederland omhoog, waardoor het Veluwemassief ontstond. Garderen ligt op een plateau, een vlak hoog punt van het massief. Vanaf dit hoge punt is een aantal droge dalen te vinden. De droge dalen zijn ontstaan door het smeltende water dat in het landschap sneed. Deze smeltwaterdalen vormen laagtes in het landschap.

Tijdens de laatste ijstijd was Nederland een poolwoestijn waar de wind vrij spel had. Zand werd afgezet in de vorm van paraboolduinen. Binnen Garderen is de Beumelerberg een restant hiervan.

Relatief rijke zandgronden zijn tussen Ermelo en Garderen naar boven gestuwd, waardoor het al vroeg een aantrekkelijke vestigingsplek was. Dit is terug te zien in de vele prehistorische grafheuvels die in de omgeving van Garderen te vinden zijn.

Hier ontstaat later ook de Garderense Eng - de oude droge kamponggingen. Rondom Garderen, op armere gronden, hadden bos en heide de overhand. In de 19e eeuw werd een deel van de heide ontgonnen tot landbouwgrond, of omgezet tot bos: de jonge landbouwontginningen en jonge bossen. Andere gebieden werden niet in cultuur gebracht, zoals de oude Veluwe bossen en sommige heidevlaktes.

EEN OUDE NEDERZETTING

Lang voordat de namen Garder (1276) en Gerdere (1314) in gebruik raakten leefden er in deze omgeving mensen. Eerst waren het rondtrekkende jagers en voedselverzamelaars. Later, vanaf zo'n 5000 geleden, kwamen er boeren en zij hebben diverse sporen achtergelaten. Aan het eind van de jaren negentig, toen de wijk langs de Dr. H.C. Bosstraat is gebouwd, hebben

amateurarcheologen uit Apeldoorn sporen uit de achtste en negende eeuw van een bijbehorende nederzetting aangetroffen. Het is dus mogelijk dat dit het prille begin van het dorp is geweest. Vermoedelijk stonden er een of enkele boerderijen aan de rand van een vennetje en lagen de akkers rondom de nederzetting. De bewoners begroeven hun doden in het grafveld op de Beumelerberg, mogelijk bij een prehistorische grafheuvel. De vraag is of het vennetje in verbinding stond met de poel die naast het oude postkantoor (nu Dorpsstraat 24) heeft gelegen. Zonder water kon men immers niet en het was niet voor niets dat de waterput op de brink zo'n 25 meter diep was.

Eeuwenlang was Garderen het belangrijkste dorp in de omgeving. Hier werden rechtszittingen gehouden. Pas in 1432 was er voor het eerst sprake van het ambt Barneveld. Op 1 januari 1812 werd Garderen als een zelfstandige gemeente van Barneveld afgesplitst. Zes jaar later, op 1 januari 1818, werd deze gemeente herenigd met Barneveld. De gemeente Garderen leeft nog voort als een aparte kadastrale aanduiding.

SPOREN VAN EEN OUD LANDSCHAP

De ondergrond en ontstaansgeschiedenis hebben het dorp Garderen gevormd tot wat het nu is. Al deze elementen samen bepalen het karakter van Garderen.

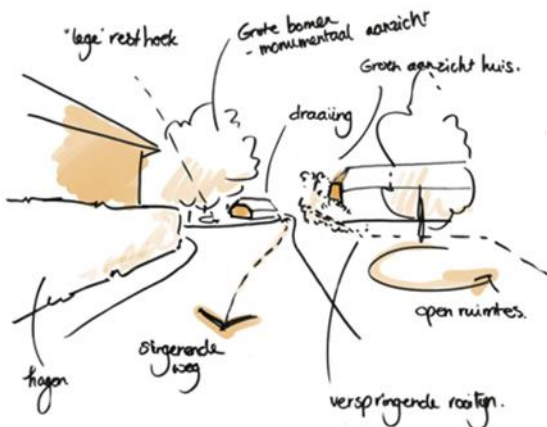
Garderen lag op het plateau van een stuwwal. Op het hoogste deel is de Garderense Eng ontstaan, een escomplex dat door mensen is opgebracht om op kleine schaal landbouw te bedrijven.

Het hoogteverschil in Garderen bepaalt voor een groot deel de loop van de oude wegen. De wegen liepen via de lagere delen als radialen richting de omgeving. Waar de wegen samen kwamen was de bebouwing geconcentreerd. Door de grillige loop van de wegen ontstonden open ruimtes, ook wel brinken genoemd. Deze zijn nog steeds in het dorp te herkennen als groene overhoekjes.

De omliggende akkercomplexen hebben een open karakter en hebben geen beplanting. Door het opbrengen van plaggen zijn ze vaak bol en zijn ze begrensd door een steile rand. Op sommige plekken zijn houtwallen aangelegd, waardoor een kamerstructuur gevormd is. Rondom het dorp en de eng is veel bebossing. Dit zorgt ervoor dat Garderen als een open plek in het dichte landschap ligt.

INTERMEZZO! GARDERENS WONEN

Wonen in Garderen heeft een bijzonder, afwisselend karakter. Deze karakteristieke sfeer willen we graag benoemen. De bebouwing sluit aan op het hiervoor beschreven landschappelijke karakter. De grilligheid, variatie in hoogte, afwisseling tussen open en besloten en het informele maken het dorp tot wat het is. De belangrijkste aspecten zijn in de schema's aangegeven. Opgesomd zijn de volgende elementen belangrijk in wat wonen in Garderen bijzonder maakt:

Draaiing van gebouwen
Wisselingen van rooilijnen
Kromming van wegen
Groene resthoeken/brinkjes
Afwisseling van open en besloten
Groene inkadering van het erf met haag en voortuin
Monumentale bomen.

GARDERENS KRACHT

De kracht van Garderen zit voor een groot deel in het achterliggende verhaal en de ontwikkeling van het dorp, zoals hiervoor geschreven. Dit heeft de kenmerken van Garderen gevormd. Om een meer concreet beeld te krijgen van wat we belangrijk vinden in Garderen hebben we 5 thema's benoemd:

Natuur, Toerisme en Milieu
Werken en Vrije Tijd
Wonen
Zorg, Onderwijs en Samenleving
Infrastructuur

KORT

NATUUR, TOERISME EN MILIEU

We waarderen het Veluwe landschap waar Garderen in gelegen is. Bos en eindeloze paden en wegen, afgewisseld met uitgestrekte heidevelden, kenmerken de omgeving. Dit karakter zorgt ervoor dat Garderen een geliefde plek is om te wonen, werken en recreëren. De natuurwaarden in de omgeving zijn hoog en willen we koesteren.

WERKEN EN VRIJE TIJD

Garderen staat bekend als een mooie uitvalsbasis om de Veluwe te verkennen. Er ligt al een sterk fietsnetwerk en er zijn diverse wandelroutes te vinden. In het dorp zijn verder verschillende rustpunten en horecagelegenheden aanwezig. Ook is er een heel aantal vakantieparken en campings te vinden rondom Garderen, om een langer verblijf mogelijk te maken. Een aantal terugkerende evenementen zorgt voor levendigheid in de kern.

WONEN

Het dorpse karakter van Garderen is een belangrijke eigenschap. De kleine schaal met kenmerkende bebouwing willen we beschermen. Maar ook moeten we duidelijk aangeven wat willen we versterken en wat willen we gebruiken. Hierbij ook kijken naar de contouren in en rondom Garderen.

ZORG, ONDERWIJS EN SAMENLEVING

Garderen is een hechte gemeenschap waarin de kerk een grote rol speelt. Dit waarderen we en willen we behouden. In samenwerking met de verenigingen willen we de samenleving binnen het dorp optimaliseren.

De basisschool is hard toe aan vernieuwing en bij de Dr. Kruijmelstaete is enorme behoefte aan extra woningen.

INFRASTRUCTUUR

Garderen is bereikbaar via de Hogesteeg, Koningsweg, Speulderweg en de Putterweg (N797). Via de Hogesteeg zijn de N344 en de N310 (en daarmee de A1) makkelijk te bereiken. Er zijn verschillende buslijnen die Garderen met de omgeving verbinden. De balans tussen goede bereikbaarheid en verkeerssluwt is een belangrijk kenmerk, nu en voor de toekomst.

Voor de verdere uitwerking van deze thema's hebben we ze enigszins gehergroepeerd tot:

- Natuur en Landschap
- Recreatie en Vrije Tijd
- Wonen en Bouwen
- Zorg, Onderwijs en Samenleving en
- Infrastructuur en Mobiliteit

PERSPECTIEF VOOR EEN WAARDEVOL GARDEREN

5 THEMA'S

Om een Dorpsperspectief voor Garderen te vormen nemen we de 5 hiervoor genoemde thema's. Per thema werken we uit wat de wensen, visies en concrete opgaven zijn voor een waardevol Garderen in de toekomst.

OVERKOEPELENDE UITGANGSPUNTEN

Naast de 5 thema's zijn er een paar overkoepelende uitgangspunten, die van toepassing zijn op elk thema.

EEN 'VELUWSCHE' ENCLAVE

Het hiervoor onderzochte karakter van het dorp, zoals dit zich door de eeuwen heeft ontwikkeld, willen we benadrukken en behouden.

De principes zijn in het hoofdstuk "Het verhaal van een 'Veluwsche' enclave" al genoemd.

GARDERENS KRACHT

We willen uitgaan van wat er al zo geliefd is aan Garderen. Dit is een goede basis waar we graag op verder borduren. In voorgaand hoofdstuk is deze kracht in de 5 thema's benoemd.

TOEKOMSTBESTENDIGHEID EN ECONOMIE

Om ervoor te zorgen dat Garderen als dorp een fijne toekomst heeft, is de economie van het dorp een belangrijke factor. We willen zorgen voor een gezonde, toekomstbestendige economie.

NATUUR EN LANDSCHAP

Garderen heeft een sterk groen frame. Dit willen we behouden en versterken: kwaliteit boven kwantiteit.

WENSEN/ HOOFDDOEL: HANDHAVEN DIVERSITEIT VAN HET LANDSCHAP

We streven naar een grote (bio)diversiteit in het landschap rondom Garderen, de tegenhanger van monoculturen. De kracht ligt in de groene, bosachtige omgeving, die via lanen en wegbeplanting doordringt tot in de kern van

Garderen. Dit netwerk willen we uitbreiden, om het karakter van Garderen te versterken en de toegankelijkheid van de natuur te vergroten. Wanneer agrariërs rondom Garderen stoppen, geeft dit kansen voor vergroten van deze diversiteit.

Doel: de natuur' bebouwing' van Garderen vormt de kraamkamer van de natuur.

Doel: landschappelijke inpassing voorwaardelijk bij alle nieuwbouw in de dorpskern en ook van toepassing bij (ver)bouwplannen van bestaande of nieuwe woningen buiten de dorpskern (o.a. boerenerven)

Doel: biodiversiteit in tuin en landschap en daarmee de natuurwaarden van Garderen vergroten.

- Ontwikkelen van een landschappelijk raamwerk als toetsingskader voor landschappelijke inpassing en biodiversiteit voor bouwopgaven.
- Bestaande bewoners binnen de bebouwde kom activeren om hun tuin meer bio-divers te maken. Een en ander middels huis-aan-huis verspreiding van een boekje met tips en daarbij een georganiseerde dag met het gereduceerd aankopen van beplanting, vogelhuisjes, etc.
- Aansluiting bij kenniskringen/ organisaties op de Veluwe.
- Gesprekken aangaan met 'buren' waaronder Defensie, Staatsbosbeheer, etc.

FACILITEREN KLEINSCHALIGE BOEREN/BEDRIJVEN/ECOBOEREN

We koesteren de huidige koeienboerderijen vanwege hun landschappelijke meerwaarde. Niet-grondgebonden veehouderij zien wij niet als toevoeging aan het Garderense landschap. De grote schaal van deze bedrijven en de bijbehorende hinder passen niet bij Garderen als groen dorp. Daarentegen willen we kleinschalig boeren of een ecologische bedrijfsvoering stimuleren. Doel: Inzicht krijgen zodat wanneer de situatie zich voordoet hier ook een claim opgelegd kan worden.

CONCRETE OPGAVEN

Landschappelijk raamwerk van mogelijkheden opzetten vanuit bestaande rode contourlijn, bestemming - en omgevingsplannen.

Het in kaart brengen van bedrijven met grote deposities van stikstof. Een en ander met als doel om actief te kunnen participeren op het moment dat bedrijfswijziging mogelijk is, bijvoorbeeld door het opkopen van stikstofrechten en daarmee ruimte te maken voor woningbouw.

Inzicht krijgen in landelijke en provinciale regelingen zoals de opkoopregeling van de provincie Gelderland. De bewoners moeten ook op de hoogte zijn van wat er speelt en zelf kunnen meedenken om o.a. de bouwplannen te realiseren.

Inzicht krijgen in huidige bestemmingsplan over de mogelijke uitbreiding van boerenbedrijven van minicampings naar maxicampings (wat we niet willen).

Dit samen te doen met de gemeente Barneveld. Ook studenten van de Hogeschool Van Hall Larenstein te Velp hierbij betrekken. Aansluiting bij kenniskringen/ organisaties Veluwe (zie hierboven).

GOEDE WATERHUISHOUDING

De hoge zandgronden van de Veluwe, waar Garderen op ligt, hebben al enige tijd te maken met ernstige droogte. De lage waterstanden brengen niet alleen schade toe aan de natuurlijke omgeving waardoor de landschappelijke kwaliteit achteruitgaat. Maar

ook bebouwing zal last krijgen van funderingsproblemen vanwege verzakkende ondergrond. Daarnaast wordt de grootste opslagplaats van drinkwater onder de Veluwe ernstig bedreigd. Dit vraagt om passend waterbeheer, gericht op een stabiele grondwaterstand, zodat verdroging voorkomen wordt.

Het grondwater in Garderen ligt op 25 meter diepte. Het doel is om te zorgen voor goed grondwater voor besproeiing van alle planten en het gebruik van oppervlaktewater terug te dringen.

CONCRETE OPGAVEN

Onderzoek naar gericht grondwaterbeheer.
Onderzoek doen naar historische bestaande waterputten.

Creëren van 6 waterputten op 65 meter diepte voor gemeenschappelijk gebruik en een waterspeelplaats voor kinderen.

Alle punten worden ondersteund door de gemeente met de opmerking dat eerst de provincie goedkeuring moet geven voor putten omdat er nu een "Veluwse benadering" is voor grondwater.

RECREATIE EN VRIJE TIJD

Gezien de aantrekkelijke omgeving van Garderen is het niet gek dat het een geliefde plek is onder toeristen. We waarderen dat zij ons dorp bezoeken en willen dit graag stimuleren.

Ook onze eigen inwoners genieten en recreëren in hun vrije tijd.

WENSEN

VOLDOENDE EN DIVERSE HORECA

Om in de behoefte van de inwoners en recreanten te voorzien willen we het aanbod van horeca in Garderen verhogen. Hierbij zien we kansen voor combinaties tussen horeca en recreatiefunctie.

Zoals de beste ijszaak met bezoekers van heinde en ver (waarvoor wel parkeervoorzieningen verbeterd moeten worden). En ook verbinding

leggen met de Beeldentuin (180.000 bezoekers per jaar) en Klimbos (80.000 bezoekers per jaar).

DIVERSITEIT IN VERBLIJFSVORMEN

Om een breed publiek te trekken willen we voorzien in verschillende soorten verblijfsrecreatie. De één is op zoek naar een natuurlijke ervaring en wil kamperen in het 'wild', de ander zoekt een meer verzorgd, luxe verblijf in een huisje of hotel. We vinden het belangrijk dat we een breed en toegankelijk aanbod hebben. Om aan te sluiten op het Garderense karakter, zien we vooral kansen in verblijven geëxploiteerd door lokale ondernemers.

VERLENGEN RECREATIESEIZOEN

De werkgelegenheid, en daarmee de economie, van Garderen is deels afhankelijk van recreatie. Door het seizoen te verlengen met bijvoorbeeld verbreding van het huidige assortiment kunnen het hele jaar door inkomsten gegenereerd worden.

GOEDE BRANDING

Recreanten weten Garderen al goed te vinden, maar het visitekaartje naar buiten toe blijft natuurlijk belangrijk. Goede branding, zowel offline als online, kan dit goed ondersteunen.

BEZOEKERSCENTRUM ALS STARTPUNT

De omgeving van Garderen kan makkelijker toegankelijk gemaakt worden door een duidelijk startpunt van de wandel-, fiets/mountainbike- en ruiterspaden.

Een bezoekerscentrum, gericht op natuur en educatie op interactieve wijze, kan de toerist gebundelde informatie over verblijf, horeca en

bezienswaardigheden bieden en in een behoefte voorzien.

In samenwerking met Gemeente mogelijkheden onderzoeken om tot een ontvangstlocatie/bezoekerscentrum voor Garderen te komen.

VERSTERKEN VAN RECREATIEVE NETWERKEN

Garderen is goed verbonden met het nationale fietsnetwerk en er is een aantal wandelroutes (waaronder Klompenpaden) op grondgebied van Staatsbosbeheer en particuliere eigenaren te vinden.

Het is belangrijk om deze routes goed te onderhouden. Uitbreiden van het wandelnetwerk voor meerdere kleine ommetjes om Garderen zou een mooie kans zijn. Ook willen we inzetten op de aanleg van een mountainbikeroute om enerzijds de natuur toegankelijker te maken, maar ook om recreatiestromen goed te ordenen.

De wandel-, fiets/mountainbike- en ruiterspaden dienen regionaal op elkaar aangesloten te worden. Misschien kan de KNHS wat de ruiterspaden betreft een rol spelen.

De gemeente Barneveld zal nagaan bij het door gemeente en provincie gefinancierde Routebureau Veluwe wat de status is.

RECREATIE PASSEND BIJ GROENE KARAKTER VAN GARDEREN

De ontwikkeling van de recreatie in Garderen willen we zoeken in het natuurlijke karakter van de omgeving: de bossen, het hoogteverschil, de heide, rust en andere landschappelijke kwaliteiten. Recreatie moet gefocust zijn op het beleven van deze aspecten, het leren hierover en het waarderen hiervan.

We moeten streven naar kwalitatief hoogwaardige en bijzondere verblijven met een uniek karakter, zoals boomhutten voor overnachting.

Uitbreiding met kleinschalige, hoogstaande verblijven, die het hele jaar bruikbaar zijn, sluit aan bij de gemeentelijke visie.

Uitbreiding van kamperen bij de boer is alleen mogelijk na kwalitatieve toetsing.

STRUCTUREEL TERUGKEREND AANBOD VAN ACTIVITEITEN

In Garderen hebben we al een goede start gemaakt met activiteiten als 'Garderen Slaat Door' en 'Live in the Woods'. Graag willen we een aantal terugkerende, hoogwaardige evenementen aan dit lijstje toevoegen om Garderen op de kaart te zetten.

MEER SPORT - EN SPELMOGELIJKHEDEN

We streven naar voldoende sport- en spelmogelijkheden voor elke bewoner van Garderen. Hiermee bedoelen we buiten spelen in de wijken, maar ook sporten in verenigingsverband. Wij willen ervoor zorgen dat sportfaciliteiten laagdrempelig zijn en voor iedereen toegankelijk.

Het aanbod van sportfaciliteiten staat momenteel onder druk. De loopgroep Garderen is gestopt en de voetbalclub Veluwe Boys moet op verschillende fronten samenwerken met Sportvereniging Prins Bernhard uit Uddel om het hoofd boven water te houden.

Bovendien is ons sportpark De Westeneng zeer verouderd en heeft dit beslist renovatie. Ook willen we onderzoeken of uitbreiding van tennisfaciliteiten en een skeelerbaan tot de mogelijkheden behoren.

We willen ervoor zorgen dat sportfaciliteiten laagdrempelig zijn en voor iedereen toegankelijk. Om mensen te motiveren om te sporten en bewegen zijn een aantal partijen in Garderen al verenigd in het Sportplatform Garderen.

CONCRETE OPGAVEN

Bezoekerscentrum als startpunt uitwerken.
Mogelijkheden voor uitbreiden horeca en concentreren in de dorpskern onderzoeken.
Citybranding opzetten: ontwikkeling van een website, app, enzovoorts.
Onderzoek naar ontwikkeling mountainbikeroute.
Klompenspaden meer herkenbaar maken.
Mogelijkheden tennis en padel verder ontwikkelen.
Skeelerbaan opzetten.
Versterking en bundeling van de besturen van sportverenigingen, zodat een gesprek met de gemeente over de noodzaak van bewegen en over faciliteiten en accommodaties makkelijker wordt, of een multi-vereniging met allerlei activiteiten. Contacten met Be Active & Creative intensiveren.
Update sportcomplex Veluwse Boys.

WONEN & BOUWEN

Garderen zal de komende jaren gestaag groeien. Voorzieningen, school en verenigingsleven zullen hiermee in balans moeten blijven. Onze wens is dit gedoseerd te doen waarbij diversiteit van cruciaal belang is. Daarnaast zijn de hiernavolgende punten belangrijk voor ons.

WENSEN

15 - 20 WONINGEN PER JAAR EXTRA

In Garderen is er behoefte aan 15 tot 20 nieuwe woningen per jaar. We willen graag op een passende manier inspelen op deze groeibehoefte wat betreft het type woningen. Er is een inhaalslag te realiseren, gezien het feit dat er de laatste jaren veel te weinig woningen zijn gebouwd. En er is nadrukkelijk behoefte aan sociale huurwoningen en sociale koopwoningen. Het is cruciaal dat dit gerealiseerd wordt met name om verdere vergrijzing (demografische achterstand) te voorkomen. Dus Garderen vitaler maken waarbij jongeren en jonge gezinnen een plaats kunnen krijgen in Garderen.

Maar ook voor alleenstaanden moet er aanbod komen.

Wellicht zal er met het in gebruik nemen van de marinierskazerne ook een extra vraag naar woningen komen. Dit zal bijdragen aan een betere dynamiek in ons dorp.

Door de extra woningbouw voor jonge gezinnen kan het aantal basisschoolleerlingen weer groeien naar meer dan 200 kinderen. Dit aantal is de afgelopen jaren fors teruggelopen van 212 in het jaar 2010 naar de huidige 156 leerlingen.

VERSNELLING BESTAANDE PLANNEN

In Garderen loopt op dit moment een aantal planprocessen voor nieuwbouw en inbreiding. Door deze processen te versnellen komen we eerder aan de benodigde aantallen woningen. We willen graag dat bestaande plannen en nieuwe plannen parallel in procedure gaan, zodat de planning en het programma op elkaar afgestemd kunnen worden. Het is ook van belang om inzicht te krijgen in de beschikbare middelen en gelden van de gemeente op dit gebied.

DUURZAAM WONEN

Wanneer nieuwe woningen in Garderen gebouwd worden, is het belangrijk dat deze toekomstbestendig zijn.

GENOEG BETAALBARE WONINGEN VOOR STARTERS ÉN OUDEREN

We hechten waarde aan een goede mix van bewoners om de leefbaarheid van Garderen hoog te houden. We willen daarom zorgen voor betaalbare woningen voor starters, zodat de jongeren een kans krijgen om in Garderen te

blijven. Ook voor senioren moet het woningaanbod worden vergroot.

RUIMTE VOOR FLEXIBELE WOONVORMEN

Bij het bouwen van nieuwe woningen willen we graag op zoek naar flexibele woonvormen. Hierbij denken we aan het mogelijk maken van aanleunwoningen voor mantelzorg, of het faciliteren van werkplekken aan huis en het mogelijk plaatsen van 'tiny houses'.

CONCRETE OPGAVEN

Er is een aantal concrete locaties en opgaven waar direct mee gestart kan worden.

Woningen vernieuwen aan de Dr. H.C. Bosstraat, waarbij ook aandacht moet komen voor vernieuwing van de school.

Initiatief Oude Deel vernieuwing en uitbreiding. Mogelijkheden onderzoeken om grote panden om te bouwen of op te splitsen voor meerdere bewoners/gezinnen.

Locatie Dr. Kruijmelstaete (voor zorg-wonen combinatie).

Locatie Hoge Boeschoterweg voor mogelijke uitbreiding.

Stimuleringsregeling voor duurzame woningen opzetten: zonnepanelen, isoleren etc.

Locaties zoeken voor het plaatsen van 'tiny houses' in het dorp en op de chaletparken.

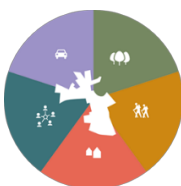
In overleg met gemeente afstemmen waar gebouwd kan worden, maar ook aangeven waar dit juist niet kan.

Bij inbreiding de meest voor de hand liggende plekken zoeken. Dit kunnen ook plekken zijn die eigendom zijn van particulieren.

Samen met de gemeente een onderzoek starten naar bouwplekken op meerdere inbreidingslocaties. Vervolgens kan de

gemeente de bouwplannen stimuleren door de gevraagde vergunningen te verstrekken.

Behoefte aan aantal koopwoningen en huurwoningen tegen betaalbare prijzen in kaart brengen.

ZORG, ONDERWIJS EN SAMENLEVING

WENSEN

ACCOMODATIE DE WARBORG ALS MIDDELPUNT VAN DE SAMENLEVING

We zien De Wardborg een centrale rol hebben in de Garderense samenleving. Verschillende verenigingen en werkgroepen kunnen De Wardborg als uitvalsbasis gebruiken. Door deze onder één dak te huisvesten, is samenwerking mogelijk. Korte lijntjes met de basisschool, de kerken, het zorgcentrum en Be Active & Creative zijn gewenst. Ook kan De Wardborg een verbindende functie hebben voor ZZP'ers in Garderen.

Een opbouwwerker is nodig om de samenwerking tussen De Wardborg en de Garderense gemeenschap te bevorderen. Een gastvrouw voor De Wardborg zorgt ervoor dat iedereen zich welkom zal voelen.

Om de afstand (letterlijk en figuurlijk) tussen gemeente en onze dorpskern te verkleinen is een gemeenteloket in De Wardborg wenselijk.

KOESTEREN VAN DE GARDERENSE HISTORIE

Garderen heeft een rijk verhaal. Dit mag niet verloren gaan. We willen dit een duidelijke plek geven in het dorp. Zo kunnen er meer gebouwen aangewezen worden als monumenten en kan er een werkgroep 'Garderense historie' opgezet worden. Hiermee willen we ervoor zorgen dat de bewoners zich meer verbonden voelen met het 'oude' Garderen.

WAARDERING VAN HECHTE GEMEENSCHAP

Garderen heeft een kleine, maar hechte gemeenschap. Dit waarderen we en willen we stimuleren. Dit kunnen we doen door het ondersteunen van het verenigingsleven en de vrijwilligers. We geven ze ruimte in De Wardborg en willen dat er voldoende financiële steun is. De hechte gemeenschap is mede een gevolg van de belangrijke plek van het kerkelijk leven binnen Garderen.

GOEDE EN BEREIKBARE ZORG

We zijn op dit moment tevreden met de zorgfaciliteiten in Garderen, die voornamelijk zijn gevestigd in de Dr. Kruielstaete. Maar we maken ons wel zorgen over de continuïteit van het niveau van de zorgvoorzieningen. En we zien graag meer zorg- en seniorenwoningen in de directe omgeving van de Dr. Kruielstaete. In deze woningen moet zeker ruimte zijn voor senioren die veel zorg nodig hebben.

Het huidige aanbod van deze woningen ligt ver onder de vraag naar deze woningen.

Inventariseren van de toekomstige behoefte aan (extra) zorgaanbod en thuiszorg met behoud van eigen keuze voor aanbieder moet hiervoor plaatsvinden.

Door de saamhorigheid te bevorderen in het dorp willen we mantelzorg promoten. Hiervoor moet ruimte zijn om dit te realiseren.

BASISONDERWIJS EN AANVERWANTEN ONDER ÉÉN DAK

Het huidige gebouw van de Prins Bernhard school is verouderd en dringend toe aan vervanging.

Bij voorkeur zoeken we een locatie in de nabije omgeving van De Wardborg, zodat er een korte route is naar de nieuwe sportzaal daar. Het gebouw zou naast het basisonderwijs ook de BSO, de peuterspeelzaal en andere onderwijs gerelateerde activiteiten kunnen huisvesten.

GOED ALGEMEEN VOORZIENINGENNIVEAU VOOR LEEFBAARHEID

Garderen heeft een redelijk aanbod van winkels voor de lokale bevolking en voor onze recreanten.

Dit willen we graag behouden en uitbreiden. Bij een toename zoeken we met name naar creatieve combinaties van bijvoorbeeld horeca met een winkelfunctie, ateliers en maatwerkbedrijfjes.

Een goede OV-verbinding is nodig om de kwaliteit van het basisonderwijs te bevorderen (leraren/stagiaires). Daarnaast is een goede OV-verbinding nodig omdat er geen vervolgonderwijs is in Garderen.

CONCRETE OPGAVEN

Op korte termijn willen we nadenken over de volgende opgaven:

Nieuwbouw school met een breed aanbod dicht bij De Wardborg.

In kaart brengen welke groepen welke zorg nodig hebben.

Extra zorg- en seniorenwoningen dicht bij de Dr. Kruielstaete, zodat gezinswoningen vrij komen.

Een centrale, sturende rol voor het dorpshuis De Wardborg;

Ruime speelplekken met voldoende groen.

INFRASTRUCTUUR EN MOBILITEIT

WENSEN

GOEDE AANSLUITING OP OV-NETWERK

We zien openbaar vervoer als een belangrijk onderdeel van de ontsluiting van Garderen. Met name forenzen en jongeren die naar de middelbare school gaan zijn zoals gezegd afhankelijk van goed OV.

AUTOLUWE DORPSKERN

Voor een veilig Garderen is een autoluwe dorpskern noodzakelijk. Door regulering van de snelheid en in- en uitritconstructies rondom de woonwijken aan te passen, wordt de kern zelf minder aantrekkelijk voor autoverkeer. Voor auto's die het centrum wel bezoeken moet er beperkte maar goede parkeergelegenheid zijn.

LANGZAAM VERKEER OP ÉÉN

Voetgangers en fietsers staan op één in Garderen. Zij moeten veilig het dorp kunnen doorkruisen. Dit willen we faciliteren door vrij liggende voetpaden, goed onderhouden fietspaden en aanleg of opwaardering van voetgangersoversteekplaatsen.

ZWAAR VERKEER WEREN

Om de kern aantrekkelijk te houden voor fiets- en voetverkeer is het essentieel om zo min mogelijk zwaar verkeer in het dorp te hebben. Door omliggende N-wegen te optimaliseren kunnen we dit opvangen. Ook willen we vaste laad- en lospunten aanwijzen voor bedrijven. Op deze manier wordt het zwaar verkeer dat wél in het dorp komt gereguleerd.

STIMULEREN DUURZAAM VERVOER/REIZEN

Vervoer zal in de toekomst steeds groener moeten worden. In Garderen willen we de mogelijkheid geven om duurzaam te reizen. Dit hangt enerzijds samen met een goed OV-netwerk en fijne fietsverbindingen. Anderzijds willen we ook de basisvoorzieningen voor groen rijden opnemen in ons dorp. Hierbij denken we aan het uitbreiden van oplaadpunten, stimuleren van deelauto's enzovoorts.

GOEDE BEREIKBAARHEID VOOR TOERISME EN WOON-WERK VERKEER

Hoewel we de kern autoluw willen houden, is toerisme en woon-werkverkeer een belangrijk aspect voor Garderen. Met een goed parkeerverwijsplan (naar parkeerruimte bij de kerken, de voetbalvereniging, De Wardborg, het voormalig Koepelterrein, e.d.) zorgen we dat verkeer een plek krijgt binnen Garderen zonder overlast te veroorzaken. Voor de bereikbaarheid van Garderen is het ook noodzaak om goede

verbindingen te hebben met de omliggende N-wegen en de snelweg A1.

HOOGWAARDIGE DIGITALE ONTSLUITING

Onze samenleving is steeds meer gericht op digitale dienstverlening en werken en leren op afstand. Een goede digitale ontsluiting van Garderen is hiervoor van belang. Hierbij denken we aan de aanleg van glasvezel en 5G.

CONCRETE OPGAVEN

Vrachtverkeer reguleren in overleg met gemeente en provincie.

Parkeergelegenheid in het centrum verbeteren. Oplaadpunten voor elektrische auto's en fietsen uitbreiden.

Inzet deelauto's bevorderen.

Aansluiten op glasvezelnetwerk.

Mogelijkheden onderzoeken voor bedrijventerrein aan randen van het dorp inclusief eventuele bedrijfsverplaatsing vanuit het centrum daar naar toe.

Uitbreiden fiets- en voetpaden, kwaliteit verhogen van voetgangersoversteekplaatsen.

Verbeteren fietspaden in de bossen.

Aanrijtijden ambulances naar Garderen moeten worden verbeterd. Deze afgesproken landelijke aanrijtijden worden veelal niet gehaald

Naast de hierboven uitgewerkte 5 thema's die specifiek zijn voor Garderen en vanuit de werkgroepen naar voren zijn gekomen zijn er relevante thema's die aansluiten op wat er speelt binnen de gemeente en op landelijke ontwikkelingen. Twee aanvullende thema's worden hieronder genoemd.

ENERGIE EN KLIMAAT

Energietransitie en klimaatadaptatie zijn opgaven die een groter doel vervullen; groter dan het dorp Garderen. In alle keuzes die gemaakt worden voor de toekomst van Garderen willen we daarom dat energie en klimaat op goede wijze worden meegewogen.

ENERGIE

Alle nieuwe initiatieven en ontwikkelingen zullen zoveel mogelijk een bijdrage moeten leveren aan de energietransitie. Het uiteindelijke doel is een energieneutraal Garderen. Dit past binnen de ambitie van de Gemeente Barneveld om in 2050 energieneutraal te zijn.

DUURZAAM ONDERWEG

Wanneer meer energie opgewekt wordt, kan deze ook ingezet worden voor duurzaam vervoer. Elektrische deellauto's en OV, het toevoegen van oplaadpunten, enzovoorts zouden zorgen voor groener vervoer in Garderen. Bijkomende voordelen zijn zuiniger, schoner en stiller vervoer, waardoor geluids- en luchtkwaliteitsproblemen tegengegaan worden.

LOKALE INITIATIEVEN STIMULEREN

We juichen particuliere initiatieven toe en willen deze graag ondersteunen. We stellen dan ook voor om stimuleringsmaatregelen te treffen, zodat het makkelijker is voor particulieren en bedrijven om duurzamer te wonen en werken. Hierbij kan gedacht worden aan financiële ondersteuning vanuit de overheid/gemeente bij

isolatie en het gezamenlijk inkopen van zonnepanelen. Onze voorkeur ligt bij energieconcepten die hun werking al bewezen hebben.

KLIMAAT

Ook Garderen heeft te maken met de gevolgen van klimaatverandering. De twee belangrijkste thema's zijn ernstige droogte en overlast van piekbuien. Hier moeten we binnen toekomstige plannen rekening mee houden.

PIEKBUIEN

Klimaatverandering heeft als gevolg dat er langere perioden van droogte zijn, maar ook korte, heftige perioden van zware regenval. Om ervoor te zorgen dat deze piekbuien geen wateroverlast veroorzaken, moet het water opgevangen worden. Het afwateringssysteem (de rioleringen en de waterlopen) moet hierop aangepast worden.

LANDSCHAP ALS VOORWAARDE

De waarden van het landschap zijn leidend voor het goed- of afkeuren van energievoorstellen. Openheid en beslotenheid moeten niet verstoord worden door het opwekken van energie. Hiermee bedoelen we dat we geen windmolens en grootschalige zonneparken in Garderen willen omdat hiermee het landschappelijke karakter wordt aangetast.

DROOGTE

Een serieuze bedreiging voor de kwaliteit van de woon- en verblijfsomgeving is de manier waarop regionaal maar ook lokaal met waterbeheer wordt omgegaan. De hoge zandgronden van de Veluwe waar Garderen op ligt hebben al enige jaren te maken met ernstige droogte. De lage waterstanden brengen niet alleen schade toe aan de natuurlijke omgeving (met name naaldbomen sterven op dit moment in hoog tempo) waardoor de landschappelijke kwaliteit achteruitgaat, maar ook bebouwing zal last krijgen van funderingsproblemen vanwege verzakkende ondergrond. Deze risico's zijn doorgaans niet te verzekeren. Daarnaast wordt de grootste opslagplaats van drinkwater onder de Veluwe ernstig bedreigd.

TOEKOMSTBESTENDIGHEID EN ECONOMIE

Om ervoor te zorgen dat Garderen als dorp een fijne toekomst heeft en houdt, is de economie van het dorp een belangrijke factor. We willen zorgen voor een gezonde, toekomstbestendige economie. In Garderen zien we drie aspecten die de economie draaiende houden: voorzieningen, toerisme en overige bedrijvigheid.

VOORZIENINGEN

Eeuwenlang was er in Garderen sprake van een zelfvoorzienende economie. Dat wil zeggen dat de inwoners voor de dagelijkse levensbehoeften en veel goederen niet of nauwelijks afhankelijk waren van de buitenwereld.

Vandaag de dag heeft Garderen een beperkt aanbod van voorzieningen. We willen een veelzijdig winkel- en dienstenaanbod stimuleren, om zo de lokale economie te versterken. We ondersteunen lokale initiatieven op het gebied van traditionele, ambachtelijke of duurzame producten.

TOERISME

Vanaf het begin van de jaren 1930 vormt het toerisme een belangrijke bron van inkomsten. De eerste vakantiegangers bewoonden 's zomers de woningen van bewoners van dorp en omgeving, die zelf hun intrek namen in bakhuisjes. Later ontstonden kampeerbedrijven en bungalowparken en groeide het aantal pensions en horecabedrijven.

We zien kansen voor het verder ontwikkelen van de toeristische economie. Hierbij is wel de voorwaarde dat het past bij het Garderense karakter. Kleinschaligheid en kwaliteit staan voorop. Ontwikkelingen binnen de toeristische sector moeten iets bijdragen aan de lokale economie van Garderen.

OVERIGE BEDRIJVIGHEID

We willen veel aandacht voor de diverse beroepsgroepen binnen het dorp, van grote tot kleine bedrijven. ZZP'ers en kleine ondernemers zijn vaak afhankelijk van een goede internetverbinding of opslagruimte in de buurt. Ook hun werkplek is belangrijk.

De mogelijkheden om aan huis te werken of op een flexibele werkplek in een 'werkcafé' willen we binnen handbereik hebben in Garderen. Voor kleine en middelgrote bedrijven willen we voldoende ontwikkelingsmogelijkheden. Op dit moment worden kleinschalige bedrijven die willen groeien veelal verwezen naar Barneveld. Dit zijn bedrijven die binding hebben met Garderen en graag in het dorp willen blijven. Zij moeten de mogelijkheden krijgen om uit te breiden, passend binnen het karakter van het dorp Garderen.

TOT SLOT

Aan de totstandkoming van dit Dorpsperspectief hebben velen bijgedragen. Van de werkgroep-leden tot vele andere inwoners van Garderen en de gemeente. Aan hen zijn wij zeer veel dank verschuldigd.

In de agenda van Plaatselijk Belang Garderen zullen we, hopelijk ook weer met hulp van inwoners en gemeente, komende jaren opvolging gaan geven aan de initiatieven in dit document.

*Namens Plaatselijk Belang Garderen,
Ton van Kreveld, voorzitter
november 2022*

NB voor de afbeeldingen (muv het energie & klimaat pictogram) zijn wij dank verschuldigd aan IMOSS bureau voor stedenbouw BV te Amersfoort

